

Магістерська кваліфікаційна робота
на тему:

Інформаційна технологія оцінювання кредитоспроможності інноваційних проектів

Виконав ст. гр. 1КН-17М

Пшець В.О.

Науковий керівник: к.т.н., доц.

Сілагін О. В.

Актуальність роботи

В умовах обмеженості інвестиційних ресурсів регіонального розвитку, хронічної недостатності бюджетних коштів на впровадження інвестиційних проектів розвитку територій, з одного боку, та активізації громадських ініціатив щодо розвитку територій, зокрема у написанні та впровадженні інноваційних проектів, пошуку грантових коштів з іншого боку, узагальнення та подальший розвиток методологічних підходів до оцінювання кредитоспроможності інноваційних проектів, інтелектуалізація інструментів оцінювання, представлення їх у зрозумілому та придатному для широкого використання вигляді є актуальним завданням для наукових досліджень.

Мета, об'єкт та предмет дослідження

Метою дослідження є спрощення процесу проектування та налаштування і відповідно скорочення терміну розробки за рахунок застосування спеціалізованого середовища розробки та шаблону проектування.

Об'єкт дослідження – це процес розробки систем оцінювання кредитоспроможності.

Предмет дослідження – інформаційні технології, математичні моделі, алгоритми та програмні засоби для оцінювання кредитоспроможності інноваційного проекту.

Задачі дослідження

- обґрунтувати доцільність створення інформаційної технології оцінювання кредитоспроможності інноваційних проектів;
- проаналізувати існуючі технології, методи і моделі оцінювання кредитоспроможності, та вибрати найбільш ефективні;
- проаналізувати та вибрати критерії оцінювання;
- сформулювати вимоги до роботи технології та розробити ТЗ;
- розробити інформаційну технологію оцінювання кредитоспроможності інноваційних проектів;
- розробити та фазифікувати спеціалізовану математична модель оцінювання кредитоспроможності інноваційного проекту;
- розробити та наповнити базу знань у вигляді матриць з правилами ЯКЩО-ТО;
- розробити діаграму класів та алгоритм роботи модуля прийняття рішення ;
- реалізувати та налаштувати модуль прийняття рішення;
- виконати задачі економічного розділу.

Наукова новизна

одержаних результатів полягає в наступному:

- розроблена інформаційна технологія оцінювання кредитоспроможності інноваційного проекту, що базується на поєднанні класичної технології ідентифікації апаратом нечіткої логіки з застосуванням спеціалізованого середовища розробки та шаблону проектування і дає змогу спростити процес розробки та навчання;
- розроблена та фазифікована спеціалізована математична модель оцінювання кредитоспроможності інноваційного проекту, що орієнтована на використання середовища моделювання засобами нечіткої логіки

Практичне значення

одержаних результатів полягає у наступному:

- розроблено алгоритм нечіткого логічного виведення результатів оцінювання кредитоспроможності інноваційного проекту;
- розроблено нечітку продукційну базу знань з оцінювання кредитоспроможності інноваційного проекту;
- реалізовано експериментальний програмний модуль виведення рішення.

Апробація результатів роботи

Результати досліджень апробовано в доповіді на V міжнародній науково-практичній конференції «Обчислювальний інтелект (Результати, проблеми, взаємодії) - 2019», та щорічній регіональній науково-практичній конференції «ВНТУ-2019»

Публікації

За результатами магістерської кваліфікаційної роботи опубліковано тези в збірнику праць V міжнародної науково-практичної конференції «Обчислювальний інтелект (Результати, проблеми, взаємодії) - 2019» [1], тези доповіді щорічної регіональної науково-практичної конференції «ВНТУ-2019» [2].

Результати, одержані в процесі виконання магістерської кваліфікаційної роботи, плануються до впровадження в розробки науково-виробничого підприємства ТОВ «ІТІ».

Порівняння з аналогом

Показники	Аналог Deductor Credit	Нова розробка	Відношення параметрів нової розробки до параметрів аналога
Функціональність	6	8	вище
Надійність	висока	висока	однакова
Сумісність	3	3	однакова
Економія ресурсів і часу	Програмне доопрацювання	Автоматизоване навчання	краще
Простота використання	Текстовий інтерфейс	Графічний інтерфейс	краще

Постановка задачі

D - інтегральний показник якості інноваційного проекту, приймає значення:

- d1- фінансувати,
- d2 - фінансувати після доопрацювання,
- d3 - фінансувати за наявності коштів,
- d4 - відхилити.

X - рівень підприємства-заявника, який оцінюється з урахуванням таких приватних показників:

- x1 - рівень керівника підприємства,
- x2 - активи підприємства,
- x3 - пасиви підприємства,
- x4 - балансовий прибуток підприємства,
- x5 – дебіторська заборгованість,
- x6 – кредиторська заборгованість підприємства

Для оцінки рівня керівника підприємства приймаються до уваги наступні показники:

- a1 - комунікабельність,
- a2 - надійність,
- a3 - освіту,
- a4 - досвід роботи керівника,
- a5 - комфортність;

Y - техніко-економічний рівень проекту, для оцінки якого використовуються наступні частинні показники:

- y1 - масштаб проекту,
- y2 - новизна проекту,
- y3 - пріоритетність спрямування,
- y4 - ступінь опрацювання,
- y5 - правова захищеність,
- y6 - екологічний рівень;
-

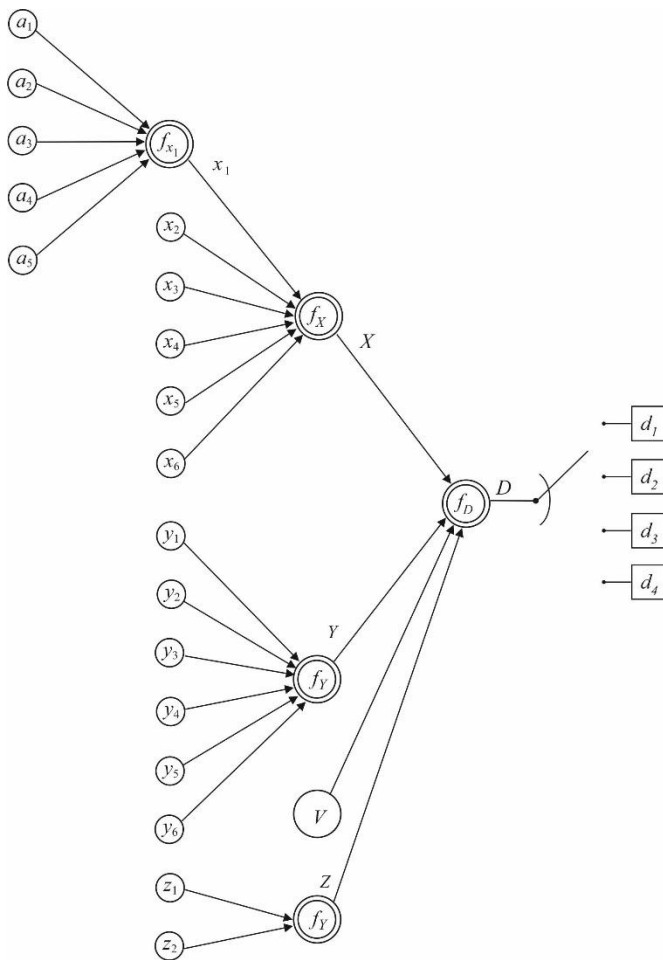
V - рівень очікуваних продажів;

Z - фінансовий рівень підприємства-заявника, який оцінюється з урахуванням таких частинних показників:

- z1 - співвідношення власних коштів до засобів інноваційного фонду,
- z2 - повертаєтьність інноваційних засобів.

Дерево рішень задачі оцінювання кредиспроможності іноваційних проектів

Визначення нечітких змінних та параметрів (фазифікація)

Розглядаємо часткові показники:

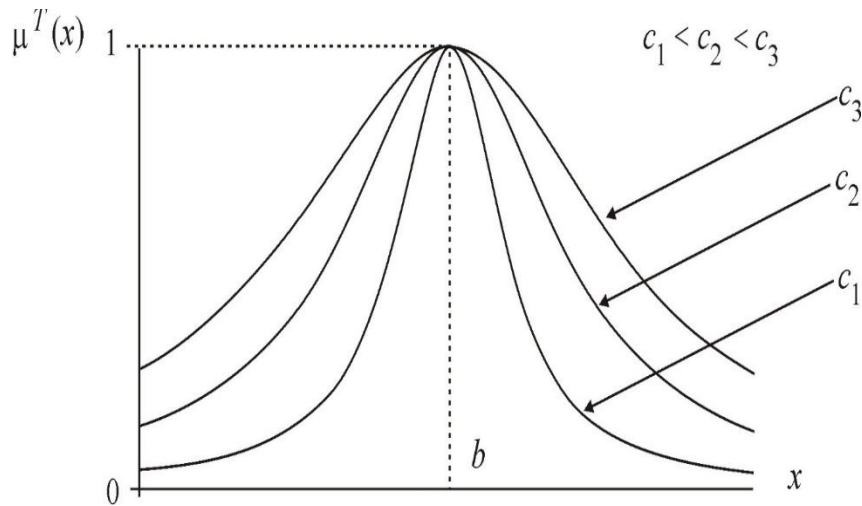
- $x_1, x_2, \dots, x_6$;
- $a_1 - a_5$,
- $y_1 - y_6$,
- V ,
- z_1 та z_2 ,

а також укрупнені показники X, Y, Z розглядаються як лінгвістичні змінні з єдиною шкалою якісних термів:

- ДН - дуже низький;
- Н – низький;
- НС - нижче середнього;
- С – середній;
- ВС - вище середнього;
- В – високий;
- ДВ - дуже високий.

Кожен з цих термів представляє нечітку множину, задану за допомогою відповідної функції приналежності.

Параметри функції належності

Для моделювання використовувалися дзвоноподібні функції приналежності, задані на єдиній універсальній множині $U = [0, 100]$, з параметрами центру (b) і стиснення-розтягування (c)

Терм	ДН	Н	НС	С	ВС	В	ДВ
b	0	16,7	33,3	50	66,7	83,3	100
c	15	15	15	15	15	15	15

Фрагмент ієрархічної бази знань, що пов'язує рішення з характеристиками проекту

X	Y	V	Z	D
B BC B	B B B	B B B	B B BC	d1
BC BC BC	BC B BC	BC B B	BC BC C	d2
B B B	B C C	C C BC	C C C	d3
H C	H H	H H	H H	d4

ЯКЩО X = ВИСОКЕ

І Y = ВИСОКЕ

І V = ВИСОКЕ

І Z = ВИСОКЕ,

АБО X = ВИЩЕ СЕРЕДНЬОГО

І Y = ВИСОКЕ

І V = ВИСОКЕ

І Z = ВИСОКЕ

АБО X = ВИСОКЕ

І Y = ВИЩЕ СЕРЕДНЬОГО

І V = ВИСОКЕ

І Z = ВИСОКЕ

АБО X = ВИСОКЕ

І Y = ВИСОКЕ

І V = ВИЩЕ СЕРЕДНЬОГО

І Z = ВИСОКЕ

АБО X = ВИСОКЕ

І Y = ВИСОКЕ

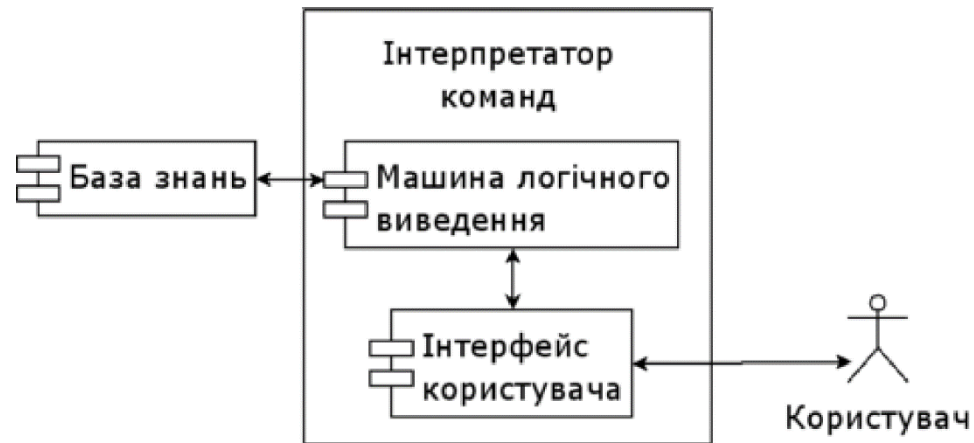
І V = ВИСОКЕ

І Z = ВИЩЕ СЕРЕДНЬОГО

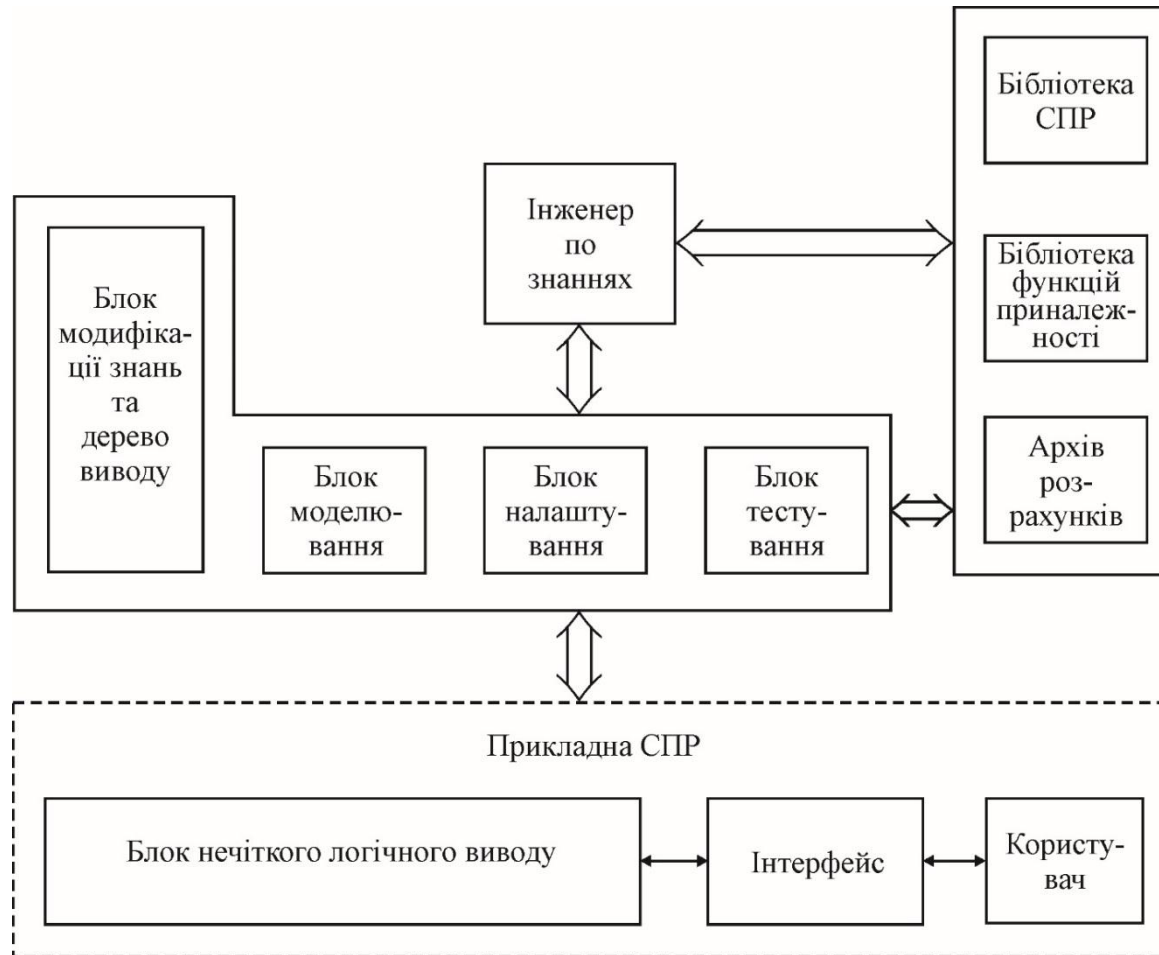
ТО D = d1 – ФІНАНСУВАТИ.

Проектування та реалізація

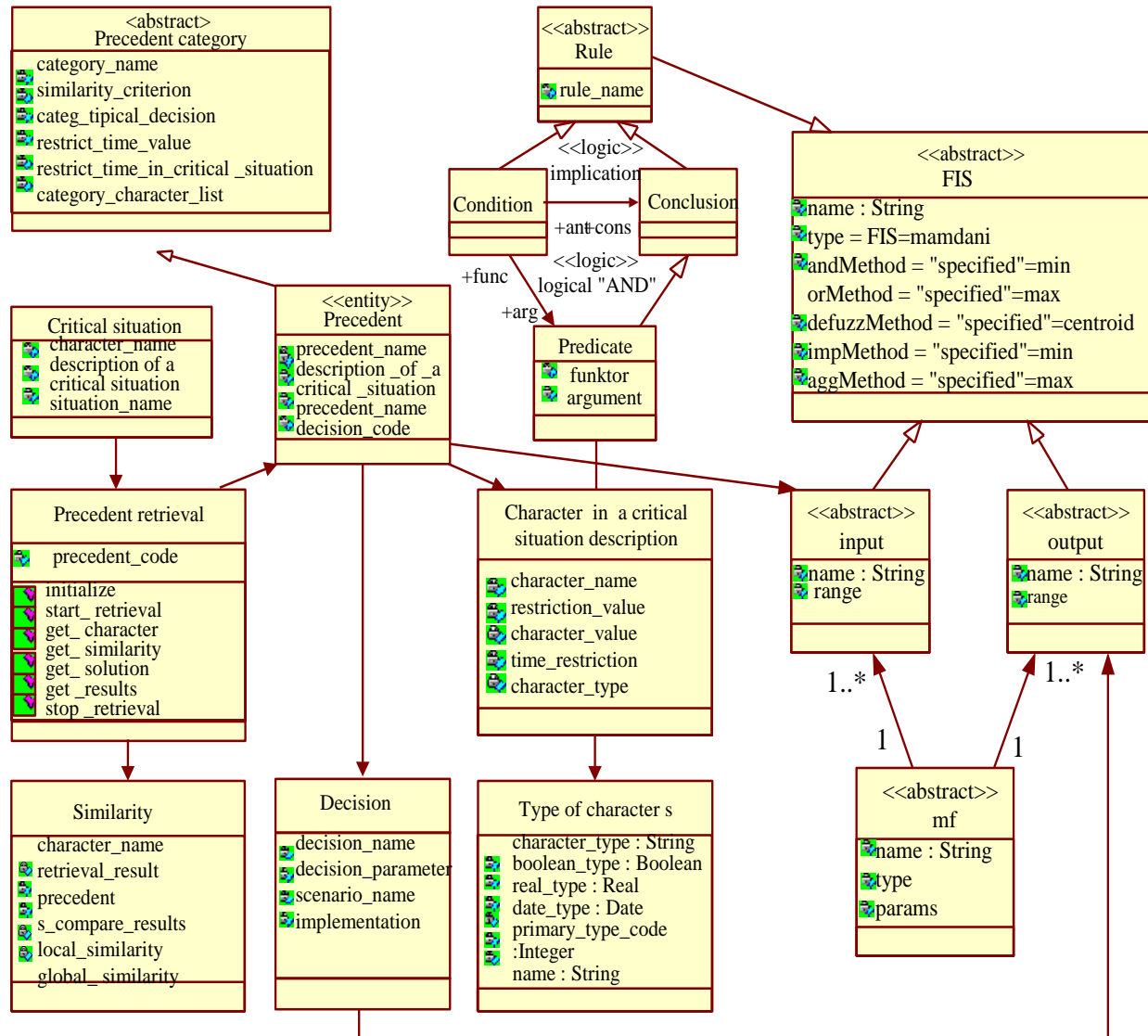
Діаграма компонентів модуля логічного виведення рішення

Структурна схема компонентів середовища прийняття рішень

Діаграма класів модуля з використанням шаблону «FUZZY SOLUTION»

Алгоритм виведення рішення

1. Зафіксуємо вектор значень вхідних змінних

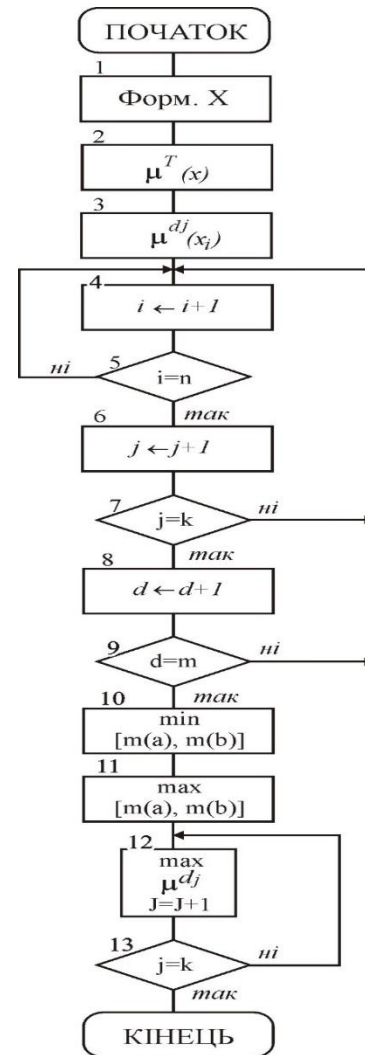
$$(a_1, a_2, \dots, a_5, x_2, x_3, \dots, x_6, y_1, y_2, \dots, y_6, V, z_1, z_2)$$

2. Визначимо значення функцій приналежності термів-оцінок вхідних змінних.

3. Обчислимо функції приналежності $\mu^{D_j}(X, Y, Z, V)$ термів-оцінок вихідної величини D, яка відповідає вектору значень вхідних змінних

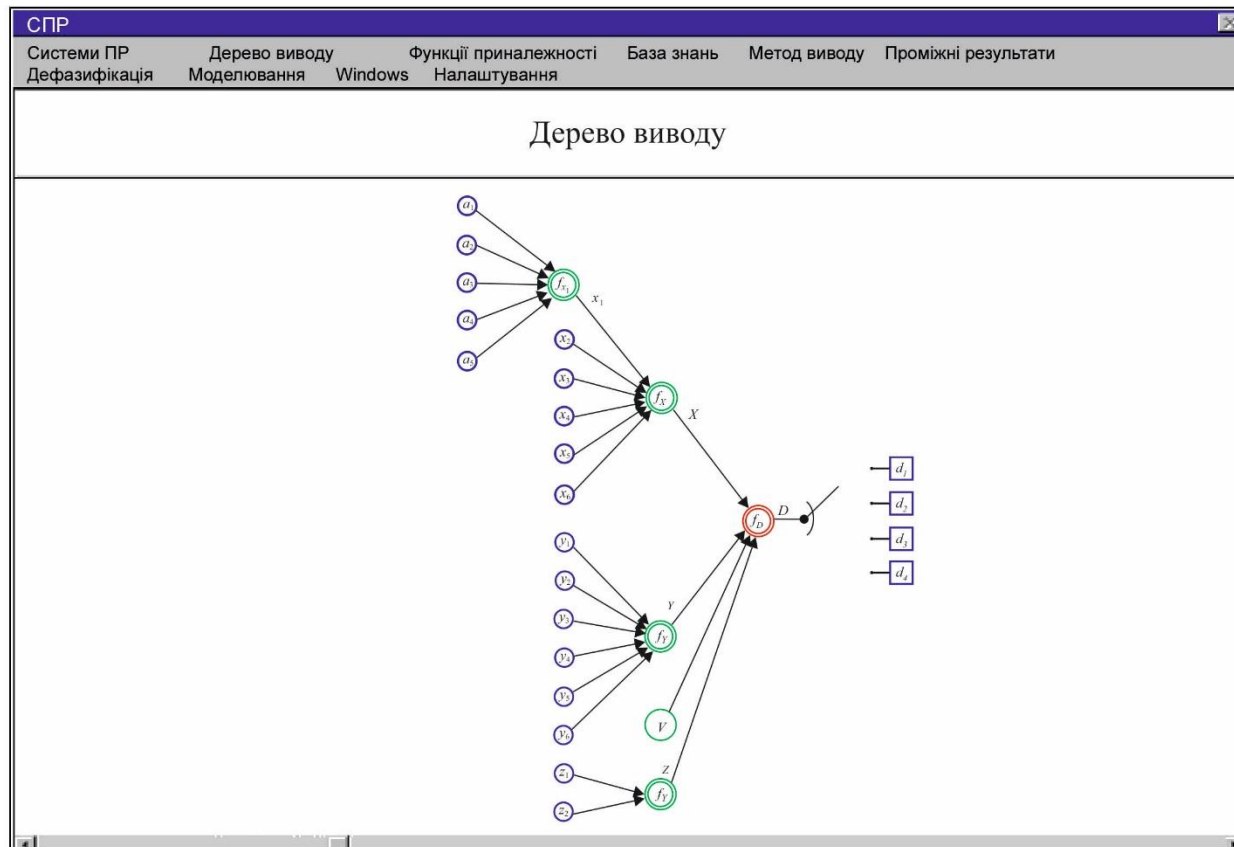
4. Визначимо оцінку D_j , функція приналежності якої максимальна:

$$\mu^{D^*j}(X, Y, Z, V) = \max_{j=1,4} [\mu^{D_j}(X, Y, Z, V)]$$

Реалізація модуля через форми середовища Формування дерева виведення рішення

Формування матриці знань

СПР
Системи ПР   Дерево виводу   Функції приналежності   База знань   Метод виводу   Проміжні результати
Дефазифікація   Моделювання   Windows   Налаштування

Input parameter state

x1	x2	x3	x4	x5	x6	X
H	H	H	H	H	B	H
B	B	B	HC	HC	HC	HC
B	B	B	C	C	HC	C
B	B	B	BC	BC	C	BC
B	B	B	B	B	H	B
B	B	B	C	BC	H	

x1 - рівень керівника підприємства,
x2 - активи підприємства,
x3 - пасиви підприємства,
x4 - балансовий прибуток підприємства,
x5 – дебіторська заборгованість,
x6 – кредиторська заборгованість підприємства.

d_1
 d_2
 d_3
 d_4

The diagram illustrates a network of nodes. On the left, there are five nodes labeled y_1 through y_5 and two nodes labeled z_1 and z_2 . Arrows point from y_1 through y_5 to a central node f_1 . Arrows point from z_1 and z_2 to a central node f_2 . A node labeled y is also present, with an arrow pointing to f_1 .

Економічна частина

В даному розділі було виконано оцінювання комерційного потенціалу розробки інформаційної технології оцінювання кредитоспроможності інноваційних проектів.

Проведено технологічний аудит з залученням трьох незалежних експертів. Визначено, що рівень комерційного потенціалу розробки вище середнього. Дослідження комерційного потенціалу розробки показало, що програмна реалізація нової розробки за своїми характеристиками випереджає аналогічні програмні продукти, а тому є перспективною. Вона має кращі функціональні показники, що свідчить про її конкурентоспроможність.

Витрати на розробку становлять 70147,00 грн. Розрахована абсолютна ефективність вкладених інвестицій в сумі 3555920 грн свідчить про отримання прибутку інвестором від комерціалізації програмного продукту.

Щорічна ефективність вкладених в наукову розробку інвестицій складає 272%, що набагато вище за мінімальну бар'єрну ставку дисконтування, яка складає 25%. Це означає потенційну зацікавленість інвесторів у фінансуванні розробки.

Термін окупності вкладених у реалізацію проекту інвестицій становить 0,36 року, що також свідчить про доцільність фінансування нової розробки.

ВИСНОВКИ

Всі задачі, поставлені перед магістерською кваліфікаційною роботою виконані в повному об'ємі, а саме:

- обґрунтована доцільність створення інформаційної технології оцінювання кредитоспроможності інноваційних проектів;
- проаналізовані існуючі технології, методи і моделі оцінювання кредитоспроможності, та вибрані найбільш ефективні;
- проаналізовані та вибрані критерії оцінювання;
- сформульовані вимоги до роботи технології та розроблене ТЗ;
- розроблена інформаційна технологія оцінювання кредитоспроможності інноваційних проектів;
- розроблена та фазифікована спеціалізована математична модель оцінювання кредитоспроможності інноваційного проекту;
- розроблена база знань у вигляді матриць з правилами ЯКЩО-ТО;
- розроблена діаграма класів та алгоритм роботи модуля прийняття рішення;
- на основі спеціалізованого середовища розробки та шаблону програмно реалізований модуль прийняття рішення для задачі оцінювання кредитоспроможності інноваційних проектів;
- виконані задачі економічного розділу.

Щорічна ефективність вкладених в наукову розробку інвестицій складає 272%, що набагато вище за мінімальну бар'єрну ставку дисконтування, яка складає 25%. Це означає потенційну зацікавленість інвесторів у фінансуванні розробки.

Термін окупності вкладених у реалізацію проекту інвестицій становить 0,36 року, що також свідчить про доцільність фінансування нової розробки.

Мета – спрощення процесу проектування та навчання і відповідно скорочення терміну розробки досягається за рахунок застосування спеціалізованого середовища розробки та шаблону проектування.